

Behoud van de Leersumsche Plassen

Jicke Dröge

Onderzoeksvraag

Wat is de invloed van de Leersumsche Plassen op de natuur en hoe kan deze behouden worden?

Gebiedsbeschrijving

De Leersumsche Plassen zijn waterplassen ten noorden van de Utrechtse Heuvelrug. Deze plassen zijn omringd door bossen en heide landschappen, dit zorgt voor een voor Nederland zeldzaam ecosysteem en daarom maakt het deel uit van het "Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug". Door de zeldzame natuur is het ook een populaire plek voor wandelaars en andere recreanten. Naast een klein aantal vee is er in dit gebied verder geen menselijke activiteit.

Figuur 1: Satelliet beelden van de Leersumsche plassen [1].

Resultaten

Gebaseerd op [4] en [5]

In de laatste ijstijd zijn ten noorden van de stuwwal zandgronden ontstaan met uitblazingsgelaagten. Door deze uitblazing is de droge bovengrond verdwenen en een vochtige bodem over gebleven. Hier is vervolgens een **veengebied** ontstaan. Waar tot in de 19^e eeuw vrijwel ongestoord zich een turf laag heeft kunnen vormen. Dit kon tot dat in de 19^e eeuw de industriële revolutie grip kreeg op Nederland en grote delen zijn ontbost en vervolgens begraasd door vee. Waardoor de nutritionele waarde van de bodem achteruit is gegaan.

Figuur 2: Foto van de Leersumsche Plassen omringd door Heide land.[2]

Ontbossing en overbeweiding hebben naast de nutritionele waarden van de bodem ook de **microtopografie** beïnvloed. Door het intensief gebruik door vee is de bovenste laag ineengedrukt en is in de bovenlagen de **porositeit** verlaagd. Dit maakt het voor planten lastiger om aan water en voedingsstoffen te komen. Dit heeft een, voor Nederland zeldzame, **fysische niche** gecreëerd waarin **competitie** om voedingsstoffen een grote rol speelt. De derde oorzaak voor de zeldzame niche is dat er in de 19^e eeuw veel turf is gewonnen op het Leersumsche veld, dit heeft veel voedingsstoffen aan de bodem en het grondwater onttrokken en grote gaten gecreëerd (zoals te zien in figuur 3) die later toen de turfwinst is stop gezet vol zijn gestroomd met water om zo de Leersumsche Plassen te vormen. In de laatste ander halve eeuw heeft de natuur zich aangepast aan de nieuwe niche maar die dreigt te verdwijnen doordat het meer langzaam dichtgroeit met grassen die aan de oever staan en dreigen de plassen vol te slibben. Om dit te voorkomen zijn er meerdere opties. De betreding kan worden geïntensifieerd zodat het minder dichtgroeit, maar dit kan gevolgen met zich mee dragen voor het ecosysteem. De tweede optie is dat begroeiing stelselmatig wordt verwijderd om zo het dichtgroeien te stoppen. De derde beheer optie is dat er regelmatig de sliblaag wordt verwijderd om zo het dichtslibben van plassen te voorkomen en tegelijkertijd de historie in de bodem niet aan te tasten.

Figuur 3: Het winnne van Turf [3]

Conclusie

Door aantasten van de mens is een zeldzaam ecosysteem ontstaan dat afhankelijk is van zijn wateren. Nu de invloed van de mens is gestopt dreigt dit verloren te gaan. Door het verwijderen van slib en plantengroei kunnen de plassen en het bijbehorende ecosysteem behouden worden.

Referenties

- [1] Google Maps, 1 dec. 2015, <https://www.google.nl/maps/@52.0440579,5.4345254,4176m/data=!3m1!1e3?hl=en>
- [2] Freds wandelpunt, 1 dec. 2015, <http://wandelaar.punt.nl/content/2010/11/6-11-2010-maarten-luthertocht-amerongen>
- [3] Bargercompascuum veen park, 1 dec. 2015, https://youtu.be/oDtIFa_M4k8?t=4m38s
- [4] Gebiedsomschrijving provincie Utrecht, 1 dec. 2015, <https://www.provincie-utrecht.nl/publish/library/1781/gebiedsbeschrijvingen2-16-gebiedsomschrijving-van-utrechtse-heuvelrug.pdf>
- [5] staatsbosbeheer, 1 dec. 2015, <http://www.staatsbosbeheer.nl/natuurgebieden/utrechtse-heuvelrug/over-de-utrechtse-heuvelrug>